

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

06-07-93S

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

SYLLABUS

ФІЛОСОФІЯ	PHILOSOPHY	
Шифр за ОП	OK 9	Code in Degree Programme
Освітній рівень: бакалаврський (перший)	Level of Education: Bachelor's (first)	
Галузь знань Аграрні науки та продовольство	20	Field of Knowledge: Agricultural sciences and food
Спеціальність Агрономія	201	Field of Study: Agronomy
Освітня програма Агрономія	Degree Programme: Agronomy	

РІВНЕ – 2023

Силабус навчальної дисципліни «**Філософія**» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Агрономія», за спеціальністю 201 «Агрономія» денної з елементами дуальної та заочної форм навчання. Рівне: НУВГП, 2023. - 13 стор.

ОП на сайті університету: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/23052>

Розробник силабусу: Шадюк Тамара Адамівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та культурології

Силабус схвалений на засіданні кафедри філософії та культурології
Протокол № 6 від "08" грудня 2023 року

Завідувач кафедри філософії та культурології: Шадюк Т.А., к.філос.н., доцент кафедри філософії та культурології

Керівник (гарант) ОП: Колесник Тетяна Миколаївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ агроєкології та землеустрою

Протокол № 6 від "19" грудня 2023 року

© Шадюк Т.А., 2023

© НУВГП, 2023

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»	
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Агрономія</i>
Спеціальність	<i>201 Агрономія</i>
Рік навчання, семестр	<i>3 рік, 6 семестр</i>
Кількість кредитів	<i>3 кредити ЄКТС</i>
Лекції:	<i>16 год. денна ф.н.; 16 год. дуальна ф. н.; 2 год. заочна ф.н.</i>
Практичні заняття:	<i>14 год. денна ф.н.; 14 год. дуальна ф. н.; 8 год. заочна ф.н.</i>
Самостійна робота:	<i>60 год. денна ф.н.; 60 год. дуальна ф. н.; 80 год. заочна ф.н.</i>
Курсова робота:	<i>ні</i>
Форма навчання	<i>денна, дуальна, заочна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>екзамен</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО РОЗРОБНИКА	
Лектор	<i>Шадюк Тамара Адамівна, к.філос.н., доцент кафедри філософії та культурології</i>

Вікіситет

[Сторінка](#)

ORCID

<https://orcid.org/0000-0002-2376-0112>

Як комунікувати

t.a.shadiuk@nuwm.edu.ua

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Мета та завдання

Метою вивчення дисципліни «Філософія» є розширення світоглядних горизонтів, оволодіння знаннями про сутнісну та ціннісну структуру світу, а також вправлення у мудрості, тобто спів філософування, рефлексія. **Завданнями** курсу є: ознайомлення зі спектром основоположних філософських теоретико-прикладних проблем; усвідомлення важливості й змістовної специфічності сучасних філософських дискусій та їх впливу на формування громадської думки та суспільний розвиток; набуття досвіду аналітичного й критичного мислення, а також здатності генерувати нові ідеї; набуття навичок ефективної комунікації, доречного використання елементів категоріально-понятійної системи філософії; практикування особистісного інтелектуального й духовного зростання, самовдосконалення.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle

<https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1789>

Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та

форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Програмні результати навчання (ПРН)

РН-2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теми лекційних занять

Тема 1. Що таке філософія і хто такі філософи? (2 год.).

Опис теми: Чому природно кожен з нас є філософом? Курс філософії у ЗВО та мислення людини, націлене на зростання та творення. Філософське запитування як внутрішній мотив розвитку людини. Філософія як наука, мистецтво та спосіб життя. Поняття світогляду. Світогляд як відкритий проект. Історичні типи світогляду: міф, релігія і філософія. Предмет і специфіка філософського знання. Призначення філософії. Історія філософії як школа філософського мислення. Історична ретроспектива започаткування провідних філософських дискусій: формування філософських проблем.

Питання для самостійного опрацювання: Основні історичні типи філософії.

Тема 2. Онтологія. Пізнання та зміст пізнавальної діяльності (2 год.).

Опис теми: Онтологія як археологічний пласт європейської філософії. Проблематика онтології: осмислення буття в його цілісності й окремішності. Основні поняття онтології в їх історичних витоках. Даність явленого світу. Поняття об'єктивної реальності. Сутність та існування: два аспекти буття. Модуси існування. Простір і час. Діалектичний метод в онтології: критичне осмислення. Пізнання як предмет філософського розгляду. Чуттєве та раціональне, логічне та інтуїтивне в пізнанні. Знання, судження, обґрунтування. Парадокси пізнання. Джерела і межі пізнання. Проблема істини. Основні теорії істини. Характерні риси науки, види та функції наукового пізнання. Методи наукового пізнання. Ідеї і речі. Сенси і значення.

Питання для самостійного опрацювання: Філософія мови в структурі філософського знання.

Тема 3. Людське буття в його специфічних вимірах (2 год.).

Опис теми: Становлення філософських уявлень про людину. Співвідношення біологічного і соціального в людині. Проблемність людського буття: есенційні та екзистенційні підходи. Буття людини як співбуття. Суспільний характер людського буття: індивідуальне та соціальне в людському бутті. Поняття «індивід», «індивідуальність», «особа», «особистість», «маса». Єдність і багатоманітність людського буття. Унікальність і універсальність людського буття. Буття людини як буття можливостей. Світ цінностей та їх природа: філософське моделювання аксіологічних проблем. Типи ціннісних орієнтацій. Базові життєві цінності: зміст і співвідношення. Життя як цінність.

Питання для самостійного опрацювання: Проблема смерті і безсмертя в духовному досвіді людства.

Тема 4. Свідомість і самосвідомість: філософські та етичні аспекти (2 год.).

Опис теми: Духовний вимір людського буття: дух, душа, свідомість, самосвідомість, несвідоме, ментальність, духовність. Походження і сутність свідомості як філософська проблема. Проблема несвідомого та його роль в людському бутті. Свідомість та самосвідомість. Сутність, рівні та форми самосвідомості. Людина в етичній парадигмі філософії. Категорії добра і зла як абсолютні координати моралі. Поняття морального обов'язку. Совість як контроль-імперативний механізм моральної свідомості особистості. Моральна свобода та моральна відповідальність. Проблема сенсу життя: морально-етичні та філософські підходи до його осмислення.

Питання для самостійного опрацювання: Щастя як етична категорія.

Тема 5. Соціальне буття: філософський аналіз (2 год.).

Опис теми: Поняття суспільства і суспільного буття. Філософські принципи аналізу суспільства. Природа як передумова існування людини. Відмінність у ставленні до перетворення природи в західній і східній культурі. Суспільство як цілісна система. Сміслова структура суспільства. Історичність буття людини і суспільства. Сенс історії та сучасна світова соціальна стратегія. Ідея прогресу в соціальній філософії та концепції її досягнення. Критерії та «ціна» прогресу. Кібер-соціальне суспільство як новітня ризома.

Питання для самостійного опрацювання: Суспільство споживання, переспоживання, пост споживання.

Тема 6. Філософія техніки, технологій і майбутнє людства (2 год.).

Опис теми: Некласичність теми техніки як предмету філософського аналізу. Техніка як соціокультурний феномен. Культура і цивілізаційний розвиток. Технократизм і проблеми гуманізації техніки. Поняття «ноосфера», «новий гуманізм», «трансгуманізм», «толерантність» та їх значення для створення нового образу людини і світу. Застосування технологій редагування геному людини: філософські аспекти осмислення. Надлюдина, кіборг і симулякри. Філософські виклики цифрової реальності. Феномен штучного інтелекту. IT-гіганти і мережеве суспільство. Мережева комунікація і конфлікт як соціальний феномен.

Питання для самостійного опрацювання: Смысл та передбачення майбутнього. Типи прогнозів та їх достовірність.

Тема 7. Актуальні проблеми сучасної практичної філософії (2 год.).

Опис теми: Сутність глобалізації та проблема ціннісного виміру буття людства. Глобальні проблеми сучасного людства: філософське осмислення. Етика як прикладна (практична) філософія. Етичні проблеми штучного інтелекту. Деонтологічні проблеми відношення «людина-природа». Екокриза, екосвідомість, екогуманізм. Інформація та проблема девальвації експертного знання. Інформаційна етика.

Питання для самостійного опрацювання: Види сучасної дезінформації: фейки, конспіративні теорії, пропаганда. Цінності та ціннісні орієнтації сучасних релігій світу.

Тема практичних занять

Практичне заняття 1. Що таке філософія і хто такі філософи? (2 год.).

Практичне заняття 2. Проблеми буття та пізнання. Філософське розуміння реальності. Філософські аспекти пізнання. (2 год.).

Практичне заняття 3. Людське буття в його специфічних вимірах. (2 год.).

Практичне заняття 4. Філософські та етичні виміри свідомості і самосвідомості. (2 год.).

Практичне заняття 5. Соціальне буття: філософський аналіз. (2 год.).

Практичне заняття 6. Філософія техніки, технологій і майбутнє людства. (2 год.).

Практичне заняття 7. Актуальні проблеми сучасної практичної філософії. (2 год.).

Форми та методи навчання

Методи навчання: словесний, інтерактивний, пояснювально-ілюстративний; проблемного викладу; метод практичної роботи; творчий; метод кейсів; пошуковий; дослідницький; частково-дистанційний.

Форми навчання: інтерактивні лекції, практикуми, аналіз проблемних ситуацій, відповіді на запитання і опитування, дискусія, робота в групах, мозковий штурм, професійне моделювання, опрацювання мультимедійних матеріалів з обговоренням.

Інструменти, обладнання, програмне забезпечення

Технічні засоби навчання: мультимедійне обладнання, ноутбук; програмне забезпечення: MS Windows, доступ до Інтернет; Facebook, Instagram, Viber, Telegram, ChatGPT; система дистанційного навчання Moodle.

Порядок оцінювання ПРН

Успішному складанню іспиту з дисципліни передують опанування теоретичного матеріалу та виконання практичної, самостійної, індивідуальної, дистанційної роботи.

Результати вчасно пройденого проміжного контрольного тестування (модуль 1, модуль 2) можуть бути зараховані як підсумковий контрольний тест (екзамен). За бажанням студента покращити підсумкові результати курсу, оцінки за модулі можуть бути скасовані і студент має право скласти екзамен, де має змогу отримати максимальну кількість балів, яка дорівнює сумі балів за модулі.

Перелік критеріїв оцінювання:

- 60 балів – за вчасне та якісне виконання завдань практичних занять та самостійну роботу;
- 40 балів – модульний контроль, який складається з двох модулів (МК1 – 20 балів, МК 2 – 20 балів).

Усього 100 балів. Підсумковий контроль – екзамен.

Критерії оцінювання, детальний розподіл балів та шкала оцінювання наведена на сторінці навчальної дисципліни на навчальній платформі <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=1789>.

Модульний контроль проходить у формі тестування на платформі системи Moodle через ННЦНО. У тесті передбачено 30 запитань різної складності: рівень 1 – 20 запитань по 0,5 балів (10 балів), рівень 2 – 6 запитань по 1 балу (6 балів), рівень 3 – 4 запитання по 1 балу (4 бали). Усього – 20 балів. Оцінка

автоматично генерується в середовищі Moodle, фіксується викладачем в електронному журналі дисципліни і контролюється деканатом.

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна:

1. Бичко І., Ярошовець В., Бугров В. Філософія. Підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 648 с.
2. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія. Підручник. Харків : Право, 2023. 424 с.
3. Сандюк Л.О. Основи філософії. Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 412 с.
4. Філософія. Кредитно-модульний курс. / за ред. Мозгового Л., Бичко І., Додонова Р. Київ: Центр навч. літератури, 2019. 412 с.
5. Філософія, логіка, філософія освіти. / за ред. Мозгового Л., Додонова Р. Київ : Центр навч. літератури, 2020. 456 с.
6. Філософія : навч. посібник / Ю. М. Вільчинський, Л. В. Северин-Мрачковська, О. Б. Гаєвська та ін. Київ: КНЕУ, 2019. 368 с.
7. Філософія. Підручник / за ред. Сімоненко С., Сулим О., Шмиголь М. та інші. Київ : Центр навч. літератури, 2019. 512 с.

Допоміжна:

8. Скіннер, Кріс. Людина цифрова. Пер. Г. Якубовської. Харків: Фабула, 2020. 272 с.
9. Тегмарк, Марк. Життя 3.0. Доба штучного інтелекту. Пер. З. Корабліної. Наш формат, 2019. 432 с.
10. Сарнавська О. В., Яковишина Т. В., Шадюк Т. А. Філософське осмислення особистості цифрового покоління: постмодерний дискурс. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки: науковий журнал. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка. 2020. Випуск № 2 (88). С.135–146.
11. Sarnavska, O., Yakovyshyna, T., Kachmar, O., Sherman, M., Shadiuk, T., & Koberska, T. The Influence of the Culture of the Third Information Revolution on the Formation of Personality in the M. Serres Philosophical Discourse. Postmodern Openings. 2021. Vol.12, No 1. P. 241-253. <https://doi.org/10.18662/po/12.1/257>
12. Шадюк Т. А. Феномен конспіративізму: соціально-філософський аналіз. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка. 2021. Випуск № 1 (89). С. 114–127.
13. Шадюк Т. А. Соціокультурні виклики дезінформації. Вісник Національного Авіаційного Університету. Серія: Філософія.

- Культурологія. 2021. Том 33, № 1. С. 158–164.
14. Shadiuk T. A., Sarnavska O. V. Misinformation as a subject of ethical analysis in digital culture. Interaction of culture, science and art in terms of moral development of modern European society: International scientific conference. December 28-29, 2021. Riga, Baltija Publishing, 2021. P. 88-92. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-178-7-21>
  15. Shadiuk T. A. Crisis of Modern Anthropological Axiomatics: Discursive Layers. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філософські науки. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка. 2022. Випуск № 2 (92). С. 147-157.

Методичне забезпечення:

06-07-185М Шадюк, Т. А. (2022) Методичні вказівки та плани семінарських занять з навчальної дисципліни «Філософія» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня усіх освітньо-професійних програм спеціальностей ННІАЗ НУВГП денної форми навчання. [Методичне забезпечення] <https://ep3.nuwm.edu.ua/23518/>

Інформаційні ресурси в Інтернет

<https://iai.tv/articles/philosophy/>
<https://philpapers.org/>
<https://plato.stanford.edu/>
<https://philosophybites.com/>
<http://www.philosophypages.com/>

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість брати участь у виконанні індивідуальних завдань науково-дослідницького характеру, виступати із результатами досліджень на студентських наукових конференціях, засіданнях круглого столу, а також можуть бути долучені до написання та опублікування есе, наукових статей із тематики курсу. Тему дослідницької роботи можна вибрати самостійно за погодженням із викладачем.

За усі види робіт студенти отримують додаткові бали. Крім того, додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно [Положення](#) про неформальну освіту. Обрати онлайн-курси можна з таких платформ як Prometheus, Coursera, edEx, edEra, FutureLearn тощо. При цьому важливо, щоб знання та навички, що формуються під час проходження певного онлайн-курсу чи його частин, мали зв'язок з навчальними результатами навчальної дисципліни.

Правила академічної доброчесності

Виконані навчальні завдання можуть бути самостійно перевірені здобувачами на виявлення текстових запозичень через університетську платформу [MOODLE](#).

Здобувачам не дозволяється списувати чи копіювати чужі проекти – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, недопущення роботи до захисту та ін.

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину, то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття. При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на навчальній платформі. Здобувачі без обмежень можуть використовувати на заняттях мобільні телефони та ноутбуки.

Оновлення

За ініціативою викладача зміст даного курсу планується оновлювати щорічно, враховуючи актуальні методичні розробки викладача, світовий досвід викладання та наукові дослідження, а також зміни у Освітньо-професійній програмі.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

В НУВГП розроблені процедури для реалізації прав здобувачів на академічну мобільність:

- [Положення](#) про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування.
- [Порядок](#) перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування.
- [Положення](#) про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579.

Автор

Тамара ШАДЮК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

Автор
Завідувач кафедри

Тамара ШАДЮК

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №96
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000807E2D0054327D00